

**ГРУШОВА А.Т.,
кандидат політичних
наук**

*Інститут міжнародних
відносин
Київського
національного
університету
імені Тараса Шевченка*

**СПІВПРАЦЯ
УКРАЇНИ З
ЮНІСЕФ ТА
ЮНЕСКО В
ГАЛУЗІ
ЗАХИСТУ ПРАВ
ДИТИНИ**

Вагомого значення набуває співробітництво України з міжнародними організаціями, що опікуються правами дітей, зокрема участю України в діяльності ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО.

Тема даної статті є особливо актуальною на сучасному етапі, оскільки правове становище дітей в Україні залишається на низькому рівні.

Проблемі прав дитини присвячено низку наукових досліджень. Так, Г.К. Дмитрієва, С.В. Черниченко, В.А. Карташкін зробили значний внесок у розробку теоретичних основ становлення міжнародного захисту прав дитини, але слід зазначити, що вони переважно розглядали їх як соціально-класове явище. Окремі аспекти становлення і розвитку прав дітей висвітлені в працях О.І. Вінгловської, серед яких слід виділити наступні: "Співробітництво держав у рамках ООН по захисту прав дитини", "Імплементация міжнародних стандартів прав дитини в Україні", водночас спеціальний акцент зроблено на відповідності українського законодавства міжнародним стандартам прав дитини. Про

значення міжнародно-правового захисту прав дитини йдеться в публікації М.А. Баймуратова та Мохаммада Абдель Карім Мусса Аль-Нсур "Міжнародно-правовий захист прав дитини", присвяченій з'ясуванню ефективності міжнародних механізмів у галузі захисту прав дитини. У праці К.В. Андріанова "Роль міжнародного контролю в процесі реалізації норм міжнародного права в галузі прав людини" зроблено аналіз дієвості заходів міжнародних інституцій щодо захисту прав людини.

Отже, проблема прав дитини широко висвітлена у вітчизняній науковій літературі. Проте залишається недостатньо дослідженим питання співробітництва України з міжнародними організаціями, які спеціалізуються на проблемі захисту прав дитини.

Основною метою даної статті є простежити розвиток співробітництва України у програмах ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО. У зв'язку з цим автором ставляться наступні завдання:

1. Визначити основи співробітництва України з ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО.

2. Проаналізувати значення участі України в програмах ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО.

Як один із засновників ООН Україна завжди неухильно дотримувалася цілей та принципів Статуту Організації, робила внесок в її діяльність у сферах підтримання миру та безпеки, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини, деколонізації, зміцнення міжнародного права тощо¹. Особливо хотілося б акцентувати увагу на питанні прав дитини. Під правами дитини маються на увазі чітко окреслені, установлені принципи, положення, закони, які регулюють її життєдіяльність у суспільстві. Права дитини нині закріплені у відповідних міжнародних документах, які підписала й Україна. Це насамперед Конвенція про права дитини². Згідно зі статтею 3 Конвенції держави-учасниці зобов'язані забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її добробуту, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх необхідних законодавчих і адміністративних заходів³.

ЮНІСЕФ має своє представництво в Україні з 1997 року. Організація працює на основі Базової угоди про співробітництво, підписаної ЮНІСЕФ та урядом України та ратифікованої Верховною Радою України в 1998 р. 1 жовтня 1999 р. у Києві було підписано Зведений план дій Уряду України та ЮНІСЕФ на період 2000-2001 років, який містить низку програм, спрямованих на охорону здоров'я і сприяння гармонійному розвитку дітей: особливий захист прав дітей, що мешкають у державних інтернатних установах; захист молоді від факторів, що загрожують здоров'ю та розвитку; законодавче та практичне забезпечен-

ня виконання Конвенції про права дитини. Указом Президента України Л. Кучми, представником України у Виконавчій Раді Дитячого фонду ООН була призначена Голова Державного Комітету України у справах сім'ї та молоді В.І. Довженко. На регулярній основі протягом 1997-1999 років відбувалися зустрічі між Виконавчим директором ЮНІСЕФ К. Беллами та Головою Державного комітету у справах сім'ї та молоді В.І. Довженко, у тому числі під час участі пані Довженко у сесіях Виконавчої Ради Фонду в Нью-Йорку.

Вперше Україна обиралася до правління ЮНІСЕФ у 1946-1950 рр. У 1995 р. на сесії Економічної та Соціальної Ради ООН Україну було обрано до складу Виконавчої Ради ЮНІСЕФ терміном на три роки, а у 1998 р. – переобрано на новий термін. У 2000 р. керівництво Фонду прийняло рішення про підвищення статусу представництва ЮНІСЕФ в Україні, заснувавши посаду міжнародного рівня – заступника спеціального представника Фонду в Росії, Україні та Білорусі з офісом у Києві.

Під час сесій Виконавчої Ради ЮНІСЕФ проводиться робота, спрямована на створення сприятливого зовнішнього середовища, зокрема, для впровадження дієвих форм співробітництва Дитячого фонду ООН та країнами-донорами з метою ефективної реалізації цілей, поставлених у національній програмі "Діти України". Участь делегації України у чергових сесіях ЮНІСЕФ використовується також для інформування міжнародної громадськості про заходи, що здійснюються органами державної влади України в напрямку поліпшення становища дітей, зокрема, створення Міжвідомчої комісії щодо реалізації Конвенції про права дитини, підготовку аналітичного огляду "Діти України в умовах перехідного періоду" тощо.

Непересічного значення в розвитку співробітництва України з ЮНІСЕФ мав візит Виконавчого директора ЮНІСЕФ К. Беллами до України, що відбувся 8-9 жовтня 1998 р., під час якого Міжвідомча комісія щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини була прийнята Президентом України Л.Д. Кучмою.

З ЮНІСЕФ плідно співпрацюють такі державні органи влади та їх підрозділи: Міністерство закордонних справ, Державний комітет у справах сім'ї та молоді, Міністерство освіти і науки, Міністерство охорони здоров'я, Державний комітет статистики України, Державний центр соціальних служб для дітей, Головне управління виховної роботи Міністерства оборони України та регіональні органи державної влади й підпорядковані їм структури.

З метою вирішення актуальних проблем охорони дитинства в рамках Програми співробітництва України з ЮНІСЕФ реалізовано чотири спільних проекти.

Проект "Охорона здоров'я та розвиток дітей молодшого віку"

(підпроекти "Попередження передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини", "Подолання захворювань, спричинених дефіцитом мікроелементів", "Імунізація", "Впровадження Другої генерації епіднагляду за ВІЛ", "Догляд за дітьми з ВІЛ"). Його фінансування відбувалося з основних фондів ЮНІСЕФ та на кошти таких міжнародних організацій, як Фонд розвитку програм РАР, Центр з контролю та профілактики захворювань США, Національний комітет США для Організації Об'єднаних Націй та інших.

Уряд України та ЮНІСЕФ, впроваджуючи проект "Діти, які потребують особливого захисту", спрямовує спільні зусилля на забезпечення інтересів дітей, що мешкають в установах для сиріт й інвалідів, безпритульних дітей та малолітніх правопорушників (підпроекти "Діти вулиці", "Діти зі спеціальними потребами", "Діти в закладах державної опіки", "ВІЛ-позитивні діти"). Його реалізація здійснювалася за рахунок регулярних ресурсів ЮНІСЕФ та за фінансової підтримки Національних комітетів ЮНІСЕФ Німеччини і Великої Британії.

Державні та громадські організації України разом з ЮНІСЕФ значну увагу приділяли захисту молоді від основних факторів, що загрожують її життю і добробуту, таких як ВІЛ/СНІД, вживання наркотиків та алкоголю, насильство в сім'ї, підліткова вагітність, безпритульність, самогубство. З цією метою впроваджено проект "Здоров'я та розвиток молоді". Широту діапазону порушених у ході його реалізації соціальних молодіжних проблем засвідчують назви підпроектів: "Молодіжна участь", "Середовища, дружні до молоді", "Дружні до молоді служби охорони здоров'я", "Мобілізація засобів масової інформації", "Запобігання передачі ВІЛ-інфекції серед молоді", "Розширення роботи серед осіб, що вживають наркотики ін'єкційно".

Наступний проект ЮНІСЕФ в Україні "Соціальна мобілізація за права дитини" мав на меті створення й розвиток громадської та законодавчої атмосфери, яка б сприяла висунуттю прав дітей на перший план державної політики (підпроекти "Всесвітній рух в інтересах дітей в Україні та підготовка до спеціальної сесії ООН в інтересах дітей" "Популяризація Конвенції ООН про права дитини серед зацікавлених цільових аудиторій" та "Всеукраїнська інформаційна кампанія з подолання дефіциту йоду серед населення України")⁴.

За сприяння ЮНІСЕФ представники України брали участь у низці міжнародних конференцій, де обговорювалися проблеми охорони дитинства (у Росії, Швейцарії, Південній Африці, на Мальті).

Перекладено й апробовано, а також розроблено і видано низку навчальних та інформаційних матеріалів: навчальний курс з попередження передачі ВІЛ від матері до дитини; навчальний посібник "Сучасні методи лактації та грудного вигодовування"; ресурсний пакет матеріалів і мето-

дичні рекомендації, присвячені розвитку "дружніх до немовлят" медичних установ; навчальний посібник та навчальний курс для медичного персоналу щодо догляду за ВІЛ-позитивними дітьми, методичні рекомендації "Організація медичної допомоги та догляду за ВІЛ-інфікованими дітьми у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах"; видання про права дітей з особливими потребами; навчальний курс з підготовки випускників інтернатних закладів до самостійного життя; збірник ресурсних матеріалів з питань участі молоді; посібники з питань раннього розвитку дитини та сімейного виховання для підтримки Центру розвитку інтелекту дитини "Вчитися ніколи не рано"; книга "Соціальна відповідальність бізнесу в Україні"; плакати, буклети, листівки тощо.

Слід відзначити великий обсяг публікацій, спрямованих на популяризацію Конвенції ООН про права дитини: Підсумковий документ спеціальної сесії, Ситуаційний аналіз становища дітей та жінок в Україні, Конвенція ООН про права дитини, Державна доповідь "Нове покоління незалежної України", збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дитини, книга "Вивчаємо права дитини", а також "Права дитини: посібник для журналістів".

Впровадження проектів дозволило вирішити низку проблем матеріального, технічного, медикаментозного забезпечення. Зокрема, здійснено другу поставку препарату "Ретровір", організовано постачання вакцини проти гепатиту В для дітей віком до одного року (упродовж 2003-2007 рр. Україна отримає близько 5 млн. доз). За сприяння ЮНІСЕФ одержано хімічні реактиви та лабораторне обладнання для оцінки рівня дефіциту йоду й заліза серед дітей і жінок України.

У рамках підпроєкту "Середовища, дружні до молоді" надано технічну допомогу на загальну суму 49 тис. доларів США для створення експериментального кризового жіночого центру у м. Дубно Рівненської області; експертної комісії з розгляду і моніторингу програм і проектів з питань дітей, молоді, жінок і сім'ї; пересувного інформаційно-консультаційного центру в сільській місцевості Криму; інформаційно-видавничого та навчального центру для працівників соціальних служб і центрів для молоді.

За підтримки ЮНІСЕФ в Україні працює 35 консультаційних пунктів "Довіра". 20 з них здійснюють обмін шприців за програмою "зменшення шкоди", 15 – надають консультаційні послуги залежній від наркотиків молоді.

Серед заходів підпроєкту "Молодіжна участь" – III Всеукраїнський форум молодіжних недержавних організацій: представники понад 30 молодіжних недержавних організацій з усіх областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя підбили підсумки роботи та обговорили плани подальшого розвитку мережі недержавних організацій в Україні.

При реалізації підпроєкту "Мобілізація засобів масової інформації" у співпраці з Національною радою з питань радіо і телебачення, Всеукраїнською асоціацією дитячого та юнацького телебачення, НДО "Дитячий культурно-просвітницький центр", Дніпропетровським медіа-центром, засобами масової інформації у числі проведених заходів слід виділити перший відкритий телефорум дітей та молоді "Разом до зірок", в якому взяли участь більш ніж 200 учасників із 40 дитячих і молодіжних телестудій та відеостудій, а також дорослих професіоналів (редакторів, продюсерів, режисерів, педагогів тощо). Форум підтримав розвиток мережі дитячих та молодіжних ЗМІ в Україні, сприяв більш інформованому громадському і політичному обговоренню проблем здоров'я та розвитку молоді. Серед заходів, спрямованих на популяризацію рішень спеціальної сесії ООН в інтересах дітей, – організація виставки "Скажіть дітям – так".

З метою покращення становища дітей в Україні Міністерством закордонних справ проведено низку зустрічей з керівниками міжнародних організацій, під час яких обговорювалися питання співпраці Уряду України з цими організаціями. Найбільш важливим результатом зустрічей стало підвищення статусу Офісу ЮНІСЕФ в Україні до рівня офісу міжнародної організації, очолюваного представником ЮНІСЕФ. Офіс ЮНІСЕФ в Україні віднині підпорядковується безпосередньо Регіональному відділенню ЮНІСЕФ для Центральної та Східної Європи, СНД та країн Балтії в Женеві. Окрім того, прийнято рішення про підготовку окремої програми ЮНІСЕФ для України.

Щодо впровадження в Україні світових підходів до вирішення нагальних проблем охорони материнства і дитинства достатньо результативною була взаємодія Міністерства охорони здоров'я України і ЮНІСЕФ (у формі проєктів, про які йшлося вище), а також з іншими міжнародними організаціями.

Слід зазначити, що у сфері охорони дитинства плідним було співробітництво управлінь у справах сім'ї та молоді обласних державних адміністрацій з багатьма міжнародними організаціями. Першочерговими завданнями міжнародної взаємодії в регіонах, зокрема у Київській, Кіровоградській, Тернопільській, Чернігівській, Одеській, Запорізькій, Херсонській, Луганській, Львівській та інших областях, було забезпечення соціальної підтримки і допомоги дітям-сиротам, дітям з особливими потребами, дітям з неблагополучних і малозабезпечених сімей, попередження бездоглядності і правопорушень у дитячому середовищі. Так, наприклад, за участю Міжнародного благодійного фонду "Отчий дім" та благодійного фонду "Варнава" у Київській області організовано діяльність та надано фінансово-матеріальну й методичну підтримку ряду закладів психологічно-соціальної реабілітації неповнолітніх. У Чернігівській області продовжує роботу громадський центр допомоги

знедоленим і малозабезпеченим, створений ще у 1996 р. за підтримки директора благодійної організації "Британська гуманітарна допомога" Тоні Б'юделла.

Особливе місце у роботі ЮНІСЕФ у галузі охорони дитинства посідає питання оздоровлення дітей. За підтримки більше ста благодійних організацій різних країн світу оздоровлено майже п'ять тисяч українських дітей. З них більше тисячі – у Федеративній Республіці Німеччина. Майже 20 гуманітарних організацій цієї країни надали допомогу більше ніж 7000 дітей в Україні.

У Київській, Запорізькій, Луганській, Одеській, Сумській, Полтавській та інших областях співпраця державних установ, вітчизняних та міжнародних організацій спрямовувалася на оздоровлення дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей-інвалідів, за кордоном (в Англії, Іспанії, Італії, Канаді, Франції, Туреччині, Росії). Серед таких організацій слід виділити, насамперед, Всеукраїнський добродійний фонд "Надії і Добра", іспанські благодійні організації "Зробимо майбутнє", "Мігель Баркас", "Підтримка дитинства", Італійський благодійний фонд "VITA-Dольче", міжнародні організації "Друзі дітей" (Канада), "Сонце – дітям Чорнобиля" (Франція) тощо.

Популярною формою міжнародного співробітництва в інтересах дітей є обмін делегаціями учнів та вчителів загальноосвітніх шкіл, студентів вищих навчальних закладів з метою залучення дітей до надбань світової культури, підвищення їх освіти, організації відпочинку та оздоровлення. Так, у 2002 р. за кордоном побували делегації учнівської молоді з Одеської, Сумської, Полтавської, Рівненської, Житомирської, Львівської та інших областей, а також студенти із Одещини, Тернопільщини, інших регіонів.

Наступною організацією, яка опікується правами дитини, є ЮНЕСКО. До компетенції ЮНЕСКО належать права людини в сфері освіти, науки (зокрема, соціальні науки), культури, інформації та інформатики, у тому числі свобода переконань і вільне їх вираження, а також право на свободу преси.

Частина процедур, за допомогою яких ЮНЕСКО здійснює дії з метою заохочення і захисту прав людини, встановлена прийнятими Організацією конвенціями і рекомендаціями. Ці процедури полягають, як правило, у розгляді періодичних доповідей держав і скарг про порушення прав, закріплених у конвенціях і рекомендаціях.

Конвенція ЮНЕСКО про боротьбу з дискримінацією в сфері освіти набула чинності в 1962 році, і до цього часу її учасниками стали понад 80 країн. Конвенція зобов'язує держав-учасників проводити таку політику в сфері освіти, що забезпечує рівність можливостей в одержанні освіти і рівне ставлення до учнів. Держави зобов'язані забезпечити, у

разі потреби і законодавчо, запобігання дискримінації при прийомі до навчальних закладів і відсутності дискримінації в процесі навчання. Відповідно до Конвенції іноземцям надаються рівні з громадянами країни можливості доступу до освіти. Контроль за здійсненням Конвенції заснований на системі представлення державами-учасниками доповідей, розглянутих спеціальним Комітетом з конвенцій і рекомендацій. Доповідь і зауваження Комітету подаються на розгляд Генеральної Конференції ЮНЕСКО. Генеральна Конференція обмежується тим, що приймає резолюцію власне кажучи піднятих Комітетом питань.

Для того, щоб доповнити і розширити систему контролю за виконанням Конвенції, був прийнятий Протокол до неї про устанovu Комісії примирення і добрих послуг. До функцій Комісії належать: розгляд скарг держав про порушення положень, що мають місце, Конвенції в інших державах; пошук взаємоприйнятних рішень і, у випадку якщо це неможливо, прийняття рекомендацій, що можуть включати звернення до Міжнародного суду винести консультативний висновок. Проте, слід відзначити, що ця процедура ніколи не застосовувалася.

Для здійснення інших нормативних документів ЮНЕСКО, що стосуються, наприклад, таких питань, як статус викладачів, діють інші процедури. У 1968 році за рішенням Виконавчої ради ЮНЕСКО й Адміністративної ради МОП був створений об'єднаний Комітет експертів МОП/ЮНЕСКО з виконання Рекомендації про положення вчителів. Комітет складається з 12 незалежних експертів, половина з яких обирається МОП, а інша половина – ЮНЕСКО. Обговорюються питання про доцільність відновлення рекомендацій, причому висловлюються пропозиції, щоб частина положень, закріплених рекомендацій, була б трансформована в конвенцію про положення вчителів.

ЮНЕСКО заснувала процедуру для розгляду скарг від можливих жертв порушень і від будь-яких інших осіб, груп осіб, національних або міжнародних неурядових організацій, що володіють достовірною інформацією про порушення прав людини в сферах компетенції Організації, а саме в сфері освіти, науки, культури і інформації. У тих випадках, коли жертви порушень дозволяють повідомити свої імена, уряд відповідної країни інформується при цьому і йому пропонується надати письмове роз'яснення власне кажучи скарги, під назвою "повідомлення". Повідомлення, а також відповідні звіти урядів, якщо такі отримані, розглядаються на закритих засіданнях Комітетом Виконавчої ради ЮНЕСКО з конвенцій і рекомендацій. Представники урядів, проти яких спрямована скарга, мають право бути присутніми на засіданнях Комітету, для того, щоб надати додаткову інформацію або відповісти на питання членів Комітету. Комітет спочатку розглядає питання, чи може дане повідомлення бути прийняте. У тому випадку, якщо повідомлення приймається і розглядається як

підстава для подальших дій, Комітет допомагає вирішити питання, максимально сприяючи здійсненню прав людини в сферах, що належать до компетенції ЮНЕСКО. Комітет представляє конфіденційні доповіді Виконавчій раді ЮНЕСКО, яка може ухвалити рішення про заходи, які вважає доцільними в даному випадку.

Дана процедура стосується не тільки окремих і конкретних випадків порушення прав людини, але також і питань масових, систематичних або грубих порушень. Часто виникає питання, чи є велика кількість скарг на яку-небудь державу лише сумою індивідуальних випадків, що є прикладом грубого порушення прав людини, чи це є наслідком політики, що суперечить нормам у галузі прав людини, яку проводить де-юре або де-факто та чи інша держава. Повідомлення про порушення прав людини можуть розглядатися на відкритих засіданнях Виконавчої ради або Генеральної конференції. Однак до теперішнього часу таких відкритих розглядів ще не проводилося.

Процедури ЮНЕСКО в деяких своїх аспектах мають більш гнучкий характер і не вимагають такої кількості попередніх умов, як деякі інші міжнародні і регіональні процедури розгляду повідомлень про порушення прав людини, які нібито мали місце. Наприклад, вони не вимагають, щоб усі внутрішні заходи захисту були вичерпані, а лише вимагають доказів, що була вчинена спроба вдатися до таких заходів. Той факт, що та або інша справа розглядається іншою міжнародною організацією також не є перешкодою для розгляду цієї скарги ЮНЕСКО відповідно до процедур, встановлених Організацією.

Відповідно до свого статуту, прийнятого у 1945 році, ЮНЕСКО повинна "сприяти зміцненню миру і безпеки шляхом розширення співробітництва народів у сфері освіти, науки і культури в інтересах забезпечення загальної поваги справедливості, законності і прав людини та основних свобод".

Керуючись положеннями Загальної декларації прав людини, ЮНЕСКО доклала зусиль для розробки її положень шляхом кодифікації визначених прав, що належать до її компетенції, і поширення знань про права людини засобами в галузі освіти.

ЮНЕСКО також вжила низку заходів з метою здійснення прав на участь у культурному житті. Декларація принципів міжнародного культурного співробітництва, прийнята в 1966 році, підкреслює, що метою Міжнародного співробітництва є "забезпечення кожній людині доступу до знань і можливості насолоджуватися мистецтвом і літературою всіх народів, брати участь у прогресі науки у всіх частинах земної кулі, користуватися його благами і сприяти збагаченню культурного життя" (Стаття 4, пункт 4). Рекомендація про участь і внесок народних мас у культурне життя (1976 рік) визначає доступ до культури як ефективну можливість для

усіх, зокрема, за допомогою створення соціально-економічних умов: вільно одержувати інформацію, формуватися як особистість, пізнавати, розуміти і користуватися культурними цінностями і надбаннями.

В рамках ЮНЕСКО було прийнято також низку інших документів, спрямованих на захист прав осіб, які відіграють важливу роль у культурному і науковому житті світової спільноти.

Таким чином, як спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за освіту, науку, включаючи соціальні науки, і культуру в рамках системи ООН, ЮНЕСКО здійснює важливу міждисциплінарну програму досліджень, мета якої полягає у визначенні соціальних, економічних і культурних факторів, що сприяють здійсненню прав людини і забезпеченню їхньої поваги. У якості прикладу такого дослідження можна назвати проект, що стосується права на конфіденційність приватного життя і значення цього права для різних соціальних верств і різноманітних суспільств. Тема іншого дослідження – наслідки для людини, пов'язані з науково-технічним прогресом у сучасній державі. Починаючи з 1989 року, ЮНЕСКО розпочала вивчення законодавства про незалежні і плюралістичні засоби масової інформації, надає державам-членам консультації щодо розробки нового законодавства, що стосується засобів масової інформації і можливої структури незалежних служб радіомовлення. При визначенні дієвості законодавства надзвичайно важливу роль відіграють дослідження в галузі соціальних наук, оскільки допомагають встановити, як на практиці здійснюється право рівності перед законом і які перешкоди існують для реалізації права людини.

Таким чином, зважаючи на все вищезазначене, можна зробити наступні висновки: за підтримки Представництва ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО в Україні здійснюються спеціальні проекти, систематично проводяться міжнародні та національні заходи, конференції та семінари, розширюється тематика досліджень, публікацій і видань з питань захисту прав дитини.

Співробітництво України з ЮНІСЕФ та ЮНЕСКО є досить плідним та має вагоме значення, оскільки забезпечення та захист прав дітей є необхідною потребою розвитку нашої держави. Конвенція про права дітей першою кинула стереотипам минулого виклик – визнала дитину самостійним суб'єктом права, а її інтереси пріоритетними щодо потреб суспільства⁵.

ПОСИЛАННЯ

¹ Бершеда Є.Р. Діяльність України в ООН: основні пріоритети // Науковий вісник

- Дипломатичної академії України. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 7.
- ² Права дитини: від витоків до сьогодення. Збірник текстів методичних та інформаційних матеріалів/За ред. В.М. Куценко. – К.: "Либідь", 2002. – С. 13.
 - ³ Конвенція про права дитини (від 20 листопада 1989 р.). Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. – К.: "РА Прем'єр Медіа", 2003. – С. 18.
 - ⁴ Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2002 року. – К.: Державний інститут проблем сім'ї, 2003. – С. 190.
 - ⁵ Закон України "Про охорону дитинства" (від 26 квітня 2001 р.). Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. – К.: "РА Прем'єр Медіа", 2003. – С. 39.